

Põlevkivimängud ja kaklus prügipaja ümber

Argo Rosin

TTÜ energeetikateaduskonna teadusprodekaan

Koalitsioonilepingut lugedes ei jää märkamata, et kogu energeetikavaldkonda, sh maavarade kaevandamist, energia tootmist, ülekannet ja tarbimist ootavad ees suured muutused. Ühelt poolt on see mõistetav, sest energiat puudutav on kriitilise tähtsusega ja pidevas arengus. Teisalt jääb arusaamatuks, mis on paljude tegevuste eesmärk või pikaajalisem mõte. Käesolevaga kutsun üles nii prügimajanduse kui ka maavarade kaevandamisega seotud põhimõttelisi küsimusi põhjalikult läbi kaaluma.

Kaklus prügipaja ümber

Koalitsiooni plaan segaolmejäätmete põletamisele koostootmise toetuste maksmine lõpetada ei välista ajakirjanduses taunitavat importprügi põletamist ega pruugi edendada ka prügi sorteerimist.

Nimelt kauge maa tagant suures koguses prügi sisseveo ühikhind võib osutuda odavamaks kui väikestes kogustes lähedalt suure konkurentsiga turult ostes.

Toetuste kaotamise mõjul seatakse Põhjamaade ja Baltikumi turul olevad sarnased, aga toetust saavad ettevõtted eelisseisu. Seega mängitakse prügisorteerijate lobitöö tulemusel maha prügikütuse turg, rääkimata soojuse- ja prügihinna tõusust lõpptarbijale.

Prügipõletusjaamad pole tänaste põletus- ja heitgaaside puhastustehnoloogiate valguses keskkonnakahjustajad ning imporditava prügi põletamise ja ladustamise piiramiseks on lihtsamaid meetmeid. Näiteks riigil kui omanikul on

Kui lõpetada olmejäätmete põletamise toetused, tuleb seda teha kogu EL-is.

ettevõttele alati võimalik nõukogu ettekirjutuste kaudu või seadusandlikult seada prügi impordi piiranguid.

Importprügi piiramine tekitab küsimuse, mis seda asendab. Kas hakkpuit? See survestab omakorda kohaliku puidu hinda. Selle küsimuse lahendus ei saa olla ainult lokaalset aspekti arvestav. Kui lõpetada

segaolmejäätmete põletamise toetused, tuleb seda teha tervet EL-is.

Põlevkivimängud

Kava põlevkiviressursi lahutamiseks Eesti Energiast ja Riigi Maavarade Majandamise AS-i loomine põlevkivivaru haldamiseks tekitab esmalt küsimuse: kas uus koalitsioon ei jõudnud ministrikohtade ja riigiettevõtete nõukogu kohata küsimuses kokkuleppele, et neid on juurde vaja? Avalikkusele pole esitletud ka uuringuid, mis tõendaksid selle sammu kasulikkust näiteks riigikassasse laekuva maksutulu või dividendide suurenemisena.

Küll on ilma analüüsita selge, et sellega kahandatakse ettevõtte väärtust. Põlevkiviressursi sidumine ainuüksi elektritootmisega on kas rumalus või kannab parteisid toetavate mitteriiklike ettevõtete ärihuvisid. Energiajulgeolek pole ainult elektripõhine, sõltumatus kõige olulisem komponent on vedelkütused, sealhulgas põlevkiviõli. Samaväärsetena tuleb käsitleda ka biokütuseid ja prügi.

Populistlik on ja energiajulgeolekuga ei arvesta kaevandamismahtude maksimum- ja miinimummääradega manipuleerimine. Koalitsioonileppes jääb arusaamatuks, millest käib jutt: kas 20 miljoni ton-

ni põlevkivi puhul räägitakse varu kasutamisest, väljamisest või kaubapõlevkivist. Varu on kuiv ja puhas, kaup on niiske ja paesisaldusega.

Kuna mahupiiirangud mõjutavad otseselt Virumaa elanike teenistust ja sissetulekut, siis nende vähendamisel peavad koalitsioonil olema

Põlevkiviressursi sidumine ainuüksi elektritootmisega on rumalus.

välja töötatud sotsiaalsed tagatised ja käivitatud konkreetsed meetmed sealse elanikkonna ümberõppeks ja ettevõtluskeskkonna muutmiseks. Vastasel korral seisab valitsus silmitsi rahutuste või rahvastiku ebaotstarbeka rändega.

Praeguseid julgeoleku aspekte arvestades on põlevkivielektrijaamu lihtsam haldada Narva veehoidla taseme muutmise kui ressursi piiramisega. Seega tuleks tegeleda nende jaamade jaoks alternatiivsete julgeolekut tagavate stsenaariumite uurimisega ja meetmete kasutuselevõttuga.

Emotsioonidele tuginev ja keskkonnasäästlikkuse mõistet liialdus on punkt, kus uus

koalitsioon rõhutab, et ei luba põhjavett ohustavat uurimistegevust ega fosforiidi kaevandamist.

Pole põhjust muretseda: fosforiidi ja teiste maavarade uurimiseks tehtavad vahed puuraugud piirkonnas, kus samal ajal puuritakse eri sügavusega kaevusid kohalike elanike veevarustuseks, ei ole keskkonda kahjustavad.

Looduskaitse varjus

Praeguseid kaevandamistehnoloogiate arenguid ja maailmapraktikat arvestades oleks liigne lihtsustus tugineda umbes kümne aasta tagusele analüüsile, liiatigi kui see käsitleb põlevkivi, mitte fosforiidi kaevandamist. Majanduspoliitika ja keskkonnakaitse ei saa tugineda millegi kahjulikkusesse või headusesse uskumisele. Kahjuks on keskkonnakaitseteemat ajalooliselt varjutanud ka poliitiline kinnisvaraäri, mitte tõeliselt haruldaste loomade ja taimeliikide elukeskkonna säilitamine.

Kui nii ettevõtete lammutamise kui ka strateegiliste juhtimisotsuste puhul muutub määravaks populism, uskumused ja oletused, siis pole tegemist riigi, vaid ususekti juhtimisega. Kõik piirangud peavad olema kaalutud, vastasel korral kannatab peale majanduse ka ümbritsev keskkond ja inimeste vaba liikumine. ●

LUGEJATE KIRJAD

Sergei Stadnikov
ajaloolane

Kuidas saadi Vene kodanikuks

●●Eestis suhteliselt levinud arusaama kohaselt loeti kõik endise Nõukogude Liidu kodanikud automaatselt Venemaa kodanikeks, välja arvatud muidugi okupeeritud Eesti Vabariigi kodanikud (põhjalikumalt vt Mart Helme „Kellele anda Eesti kodakondsust?“ Õhtuleht 28.4). Kuid nii soovmõtteliselt ja lihtsakoeliselt need juriidilised küsimused siiski lahendada ei ole.

Näiteks 1990. aastatel kehtinud Vene kodakondsuse lihtsustatud saamise seaduse alusel pidid Eestis alaliselt elavad taotlejad ennast kõigepealt registreerima. Nad pidid Vene kodakondsuse saamiseks sageli ootejärjekordades passima või lausa trügima, täitma ankeete ja tihti peale veel kuude kaupa ametivõimude positiivset vastust ootama.

Mõned jäi ka ilma

Kogu see üsnagi tüütu bürookraatlik protseduur erines oluliselt tavalisest riigisisest passivahetusest, sest juriidilise seose kinnitamiseks tuli reaalset midagi ära teha. Muide, laekunud taotlused said vahel ka eitavaid vastuseid.

Kirjeldatud protseduuri alus vastab Euroopas levinud arusaamale isiku individuaalsest soovist, ega võrdu kindlasti kodakondsuse automaatselt omistamisega. ●